

EUROPA NOSTRA – TÜRKİYE ÇALIŞMALARINA BAŞLIYOR

Orhan Silier

Geçtiğimiz 8-12 Haziran günlerinde İstanbul önemli bir dizi kültürel buluşmaya sahne oldu. Bu buluşmalar, ülkemizde adı yakın zamana kadar pek duyulmamış, ancak Avrupa'nın önde gelen 450 koruma kuruluşu ile 1500 üyeyi temsil eden bir uluslararası merkez, Avrupa Kültürel Miras Kuruluşları Federasyonu (Europa Nostra) tarafından örgütlendi (bknz.: www.europanostra.org).

Avrupa'nın dört bir yanından yüzlerce korumacı, bir yandan Europa Nostra Yönetim Kurulu, Konseyi, Genel Kurulu gibi kurum içi toplantılarında, öte yandan "Surlu Kentlerde Koruma Sempozyumu", "Çoklu Kimlikler – Tek Miras Forumu," "Ödül Kazanan Proje Sunumları," "Türkiye Kültürel Miras STK'larıyla Buluşma Paneli" gibi mesleki tartışma platformlarında yan yana geldiler. İstanbul Kitaplığı, Gülhane Parkı Alay Köşkü, Yıldız Sarayı Tiyatrosu ve Büyük Mabeyn, Tophane-i Amire, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Kadir Has Üniversitesi Cibali Kampusu gibi mekanlarda gerçekleştirilen bu program, Malta Köşkü, Ayasofya, Süleymaniye ve Kariye'yi kapsayan sosyal programla birleşince, katılanlara Türkiye'de korumacılığın ve kültürel miras koruma hareketinin durumu konusunda kimi gözlemlerde bulunma olanağı da verdi.

Toplantılara ve gezilere ek olarak, Sirkeci Garı'nın Birinci Peronunda "Örneğin Gücü" adlı Avrupa Kültürel Miras Ödüllerini konu alan büyük bir sergi açıldı. Europa Nostra'nın *Heritage in Motion* dergisi bir *İstanbul Özel Sayısı* yayınladı. Toplantı sonrasında bazı katılımcılar daha uzun süreli inceleme turlarına katılma olanağını da buldular.

İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti programı içinde gerçekleştirilen bu etkinliklerden en büyüğü ve basında da en fazla yer bulan Aya İrini'de yapılan Avrupa Birliği – Europa Nostra Kültürel Miras Ödülleri Töreni oldu. Avrupa Komisyonu'nun Kültür, Gençlik ve Eğitimden Sorumlu Komiseri ile Kültür ve Turizm Bakanı'nın hazır bulunduğu ödül töreninde, 29 ödüllü projeden birisinin Türkiye'den bir projeye, Yeni Cami Hünkar Kasrı'nın restorasyonuna verilmesi, son 30 yıldır olduğu gibi, ödüller dolayısıyla Europa Nostra'nın bir ölçüde kültür gündemine taşınmasına neden oldu.

Zaten Europa Nostra Türkiye'de, 1979'da Malta Köşkü ve 1984'te Yeşil Ev restorasyonlarına ilk ödülleri vereli beri, onbir kere, temel olarak mimarlık meslek çevreleri ile sınırlı olarak, Kültürel Miras Ödülleri ile ilgili küçük haberlerde adı geçen bilinmedik bir kuruluş olarak kaldı.

1980'lerin sonlarında Selçuk Erez, Çelik Gülersoy, Metin Sözen ve İlhan Nebioğlu'nun da aralarında bulunduğu bir grup korumacının Europa Nostra'yla yakın ilişki içinde çalışacak Bizim Ülkemiz Derneği deneyimi ise ne yazık ki uzun ömürlü olmadı... Bu koşullarda, 1992'de Europa Nostra kongresinin İstanbul'da yapılması da katılanlar için güzel anılara vesile olmanın ötesine geçemedi...

Kültürel mirasın korunmasının ve sivil toplumun bu sürece etkin bir biçimde katılmasının en yakıcı sorunlardan birini oluşturduğu bir ülke için ortak çalışma, ve paylaşma ihtiyacı son derece büyük iken, bu uzun süreli kopukluğun nedenleri nelerdi? Niye, Türkiye'deki kültürel miras çevreleri, Avrupa'da bir bölümü yüz yılı aşan deneyime sahip ve çok büyük ölçeklere

ulaşmış, birçok alanda örnek çalışmalar yürüten Avrupalı vakıflar, dernekler, enstitüler, merkezler ile yakın bağlar kur(a)madılar? Niye Europa Nostra'nın Türkiye'deki kurumsal ve bireysel üyelikleri – bu satırların yazarının Tarih Vakfı adına 1995-2009 dönemindeki katılımı ve Konsey üyeliği ve 2009 sonrasında Yönetim Kurulu'ndaki çalışmaları dışında-büyük ölçüde kağıt üzerinde kaldı, bu kuruluşun forumlarına, konferanslarına, kampanyalarına Türkiye'den hemen hiç katılım ol(a)madı? Niye Europa Nostra yayınlarında, tehlike altındaki miras çalışmalarında Türkiye'deki kültürel mirasın durumu -Allianoî dışında- ele alın(a)madı? Niye – Prof. Işık Aydemir'in yıllardır tek başına özveriyle yürüttüğü Bilimsel Kurul üyeliği dışında – Türkiye'den uzmanlar Europa Nostra'nın jürilerinde, konferanslarında, bilimsel çalışmalarında yer al(a)madılar?

EUROPA NOSTRA'NIN SOSYAL DÖNÜŞÜMÜ

Bu kopukluğun nedenlerinden bir bölümü Türkiye'den kaynaklanmadı; Europa Nostra'nın yapısı ve geçirdiği dönüşümle yakından ilişkili oldu.

Europa Nostra 1960'ların başında Avrupa Konseyi'nin desteği ve başta İtalya Nostra olmak üzere bir dizi ülkeden korumacı derneklerin kuruculuğu ile oluştu. Zaten daha başlangıçtan itibaren kendi mülklerinin geleceği ve tarihi binalarla yakından ilgilenen Avrupa asilzadelerinin öncülük ettiği sivil toplum kuruluşlarının önemli bir ağırlık oluşturdukları kuruluş yapısı, 1991'de Europa Nostra'nın Avrupa Kaleler ve Şatolar Birliği ile birleşmesi ve 1990'lar ve 2000'ler boyunca önce Danimarka Kraliçesi'nin eşi Prens Hendrik (17 yıl), sonra İspanya Kralı'nın ablası Prens Infanta de Bourbon'un (iki yıl) başkanlığı altında elitistleşti.

Avrupa Üniversitesi Eski Rektörü Otto von Goblens'in Yürütücü Başkanlığı döneminde başlayan yenilenme çalışmaları bu kişinin erken yaşta kanserden ölümü üzerine yavaşladı. Böylece, ancak 2006-2009 yıllarını alan uzun iç tartışmalardan sonra, Europa Nostra, 2009 haziranında Sicilya'da yapılan kongresinde yeni bir program ve tüzük kabul ederek, daha geniş bir sosyal tabana ve daha dinamik bir iç yapıya yönelebildi. Bir yandan meslek çevrelerinden profesyonellerin, özellikle gençlerin kazanılması, öte yandan Europa Nostra'nın Doğu ve Güneydoğu Avrupa'ya daha büyük ölçüde girerek coğrafi kapsamını genişletmesi ve bir başka açıdan da maddi miras dışındaki kültürel miras alanlarının görev kapsamına alınması önemli gündem maddeleri haline geldiler.

Dolayısıyla, Europa Nostra, temel olarak ancak son birkaç yıldır asilzade ünvanları taşıyanlarla onlarla tarihi mekanlarda ve turlarda buluşmanın mali yükünü kaldıracabilecek varlıklılar dışında kalan kişilere ve kuruluşlara açılma, Türkiye ve komşu benzeri ülkelere özel önem verme eğilimine girdi.

AVRUPA'YA KAPALILIK VE BİR KÜLTÜREL MİRAS HAREKETİNİN YOKLUĞU

Europa Nostra ve Türkiye ilişkilerindeki geçmiş kopuklukta doğrudan doğruya Europa Nostra'dan doğan faktörler önemli olmakla birlikte, bu açıdan Türkiye'den kaynaklananlar belirleyici oldu.

Güçlü, istikrarlı kültürel miras kuruluşlarının küçük bir istisna oluşturduğu, Avrupa ile kurulmak istenen ilişkinin neredeyse tümüyle hibe programlarından yararlanma çabaları ile belirlendiği koşullarda, sivil toplum için, kalıcı ve derinlikli yurtdışı bağlantılar kurulması

öncelikler listesinin hayli arkalarında kaldı. Kuşkusuz, sivil toplumun uluslararası ilişkiler için yerel ve merkezi yönetimden alabildiği desteğin son derece sınırlı olması, bu tür ilişkilerin önemli ölçüde “tehlikeli faaliyet” kapsamında algılanması, dolayısıyla varolan devlet kaynaklarının kayırmacı bir biçimde yandaş kuruluşlar için kullanılıp, “STK’ları yapabilir kılma”ya yönelik politikalar izlenmemesi de bu eğilimi güçlendirdi.

En güçlü oda, vakıf ve derneklerin önemli bölümü, ya “biz bize benzeriz” milliyetçiliği, çok önemli bir kültürel miras varlığına sahip bulunmanın otomatik olarak koruma alanında da yeterli birikime sahip bulunma anlamına geleceği anlayışı ve “yabancı”ya güvensizlik, ya da Tanıl Bora’nın *Sol, Sinizm ve Pragmatizm* adlı son kitabında çok ustalıkla tanımladığı keskin tavır alış ve eleştirilerin günlük iş yapmayı önemsizleştirdiği bir kolaycılık ve çaresizlik içinde davrandılar. Uluslar arası ilişkiler çok istisnai durumlarda sürekliliği ve derinliği olan bir alan anlamını kazanabildi.

Büyük ağırlıkla mimari miras odaklı olan kültürel miras korumacılığı, koruma-kullanım dengesini gözetemeyen alternatif ortak projeler üretmedeki başarısızlığının yanısıra, kültürel üretimin bütünlüğünü gözden kaçırdığı, insanın acılarını, özlemlerini, aranımlarını merkezine koymadığı için önemli oranda izole oldu.

Böyle bir süreç en çok kamu toprağına, kent arazisine, kamusal tarihi mirasa daha büyük kar ve daha büyük rant uğruna el koymak isteyen çevreleri sevindirdi.

Çok güçlü müteahhitlik, turizm ve emlak sektörlerinin var olduğu ve bu sektörlerin gücünün her düzeydeki karar mekanizmalarını derinden etkilediği koşullarda, iç çatışmaları ve yarışları da olsa, bazı genel ortak amaçlar için ortak çalışmalarda birleşen bütünsel bir kültürel miras koruma hareketi oluşmadı.

Onyıllardır Türkiye’nin dört bir yanında, binlerce kişinin, yüzlerce kuruluş ve kimi akademik merkezler etrafında yürüttükleri özverili çalışmalar, daha köklü bir geçmişe ve daha dinamik bir toplumsal katılıma sahip –örneğin çevre, kadın, insan hakları hareketlerine benzer- gevşek de olsa ürünleri ve refleksleri olan, ortak bir akıl ve dayanışma ağı oluşturmaya yetmedi.

Dolayısıyla, uluslararası ilişki, destek, ortak çalışma yakıcı bir sorun olarak gündeme gelmedi. Genel olarak tarihi miras alanındaki, özel olarak Avrupa Nostra ve Türkiye ilişkilerindeki kopukluklar, hep bu genel çerçevenin yansımaları oldu.

AVRUPA İLE İLİŞKİLERDEN KAZANILABİLECEKLER

Kültürel miras alanındaki sivil toplum kuruluşlarının, uzmanların ve korumacılığı önemseyen bireylerin Türkiye-Avrupa ilişkilerini geliştirerek kazanabilecekleri birçok şey var.

Avrupalı korumacı kuruluş ve kişilerin (ki şaşırtıcı bir biçimde aralarından hayli azının daha önce Türkiye’yle herhangi bir biçimde bağlantı kurmuş, hatta ziyaret etmiş olduğu anlaşılmaktadır) Türkiye’den alabilecekleri, öğrenebilecekleri pek bir şey olmadığı tezi geçersizdir. Bu kuruluş yöneticilerinin ve tek tek korumacıların ülkemizdeki meslektaşları ve benzer kuruluşlarla ilişkilerinde edinebilecekleri önemli bir deneyim olduğu söylenebilir. Bu meslektaşlarımız, Avrupa’ya göre hayli düşük bir milli gelir ve kültür yatırımı düzeyi, tamamlanmamış bir demokratikleşme ve kamu çıkarları ile dizginlenmemiş bir kapitalizm koşullarında kültürel mirasın korunma sorunlarını çalışarak, Türkiye’yi dünyayı kavramakta

bir labaratuvar olarak değerlendirme avantajına sahip olabilirler. Avrupalı korumacılarından bir çoğu, birikimlerini, insanlık mirasının kendi ülkelerindekinden çok daha büyük bir tarihsel derinliğe sahip miras birimleri için kullanma şansını yakalayabilir.

Öte yandan, Türkiye- Avrupa ilişkisinde örgüt kültürü ve teknik bilgi ve deneyim olarak iki kazanım alanı ortaya çıkmaktadır.

Türkiye'deki kültürel miras kuruluşlarının, uzmanlarının ve sıradan üyelerin, gönüllülerin Avrupa deneyiminden öğrenebilecekleri en önemli şeyin birlikte çalışma ve uzlaşma kültürü olduğu söylenebilir.

Bu, yalnızca yüzyıllardır devam eden bir mücadelenin sonucu olarak, çoğu Avrupa ülkesinde merkezi ve yerel yönetimlerin daha demokratik, özel sektörün kar hevesleri ile kamusal yarar arasında daha dengeli bir ilişki kurabilmelerini gözleme ve sonuçlar çıkarma alanını kapsamamaktadır.

Vakıf, dernek ve inisiyatifler içinde bireysellikleri aşarak, ayrıntıyla tanımlanmış ortak iç hukuka özüyle saygı göstererek, kişilik çatışmalarını ve politik gerilimleri arka plana atarak ortak başarı için birleşebilme ve en küçük bir katkı ve başarıyı onurlandırma kültürü anlamında, STK içi ve STK'lar arası yaşam bakımından da Avrupa sivil toplum deneyim ve pratiğinden öğrenilecek çok şey vardır.

Kuşkusuz bunun dışında, daha teknik kapsamlı bir bilgi ve deneyim alışverişi için de geniş bir işbirliği ve ortaklık alanı açıktır. Gelişen ilişkilerle, birçok projenin dış teknik destekli, danışmalı, giderek ortak projeler hale gelmesinin kapıları açılabilir.

Dolayısıyla, ülkemiz koruma kuruluşları ve korumacıları, Europa Nostra içinde ve Europa Nostra ile ilişki kurarak daha geniş bir perspektif ve daha büyük bir dayanışma ağı elde edebilirler.

2010 İSTANBUL KONGRESİ BİR FIRSAT OLUŞTURABİLİR

Europa Nostra 2010 İstanbul Kongresini hazırlayan ekip, kalabalık ve herkesin birkaç gün güzel vakit geçirdiği bir kongre düzenleme anlayışıyla değil, yukarıda özetlenen doğrultuda Türkiye koruma hareketi için kalıcı birikimler sağlamak üzere, daha İstanbul'un adaylığının kabul edildiği 2007'den başlayarak, büyük ve çok yönlü çaba gösterdiler.

Bu anlayışla, Kongreden aylar önce bir dizi bilgilendirme ve katılım toplantısı örgütlendi. Bir dizi elektronik bülten yayınlanarak ve www.europanostrainstanbul2010.org adlı bir internet sitesi oluşturularak olabildiğince geniş gruplara ulaşılmaya çalışıldı. Europa Nostra'nın temel bilgi broşürü Türkçe olarak yayınlandı. Ardından, Hollanda, Almanya ve İngiltere'den 20'ye yakın STK temsilcisinin katılımıyla "Onlar Nasıl Başardı?" başlığıyla bir dizi STK Deneyim Aktarımı Paneli düzenlendi. (Hava alanlarının kapanması nedeniyle iptal edilen Fransa STK Paneli de 25 Eylül'de yapılacaktır.) Avrupa Konseyi'nin "Kültürel Kimlikler, Paylaşılan Değerler ve Yurttaşlık Projesi kapsamında seçkin bir grup uzmana hazırlattığı *Avrupa Çoklu Kültürel Aidiyet Bildirgesi*, Türkçeye çevirildi ve bir broşür halinde bastırıldı.

Çalışmaları yürütmek üzere, Cevat Erder'in onursal başkanlığında, birçok üniversite ve Europa Nostra'nın Türkiye'deki üye kuruluş temsilcileri ile bireysel üyelerinden oluşturulan

(içinde Mimarlar Odası'nın da Bülent Tuna ve Deniz İncedayı'nın aktif çalışmalarıyla yer aldığı) Düzenleme Kurulu verimli bir çalışma yaptı.

Kongre öncesinden başlayarak kurulan ilişkilerle, Türkiye'deki Europa Nostra üyesi ya da asosye üyesi kuruluş sayısı 3 katına, bireysel üye sayısı 7 katına yükseldi. Katılım ve dinamizm eğilimi güçlendi. Son bir yıl boyunca, Europa Nostra'nın Türkiye'deki çalışmalarında yerli katılım hep istenenin altında kaldıysa da, sürecin sonunda, hayli büyük sayıda genç mimar, arkeolog, kültür yöneticisi, müzeci, sanat tarihçisi, vb Europa Nostra'yı tanıdı.

EUROPA NOSTRA – TÜRKİYE DERNEĞİ: YÖNETİMİ VE AMAÇLARI

Bu adımların Türkiye'de Europa Nostra'nın bağımsız olarak, dernek statüsünde çalışacak bir birimini kurmaya yetip yetmeyeceğini değerlendiren Europa Nostra'nın Türkiye'deki üyeleri (Girişim Kurulu) Haziran ayında yaptıkları iki toplantıda bu soruya “evet!” cevabını verdiler. Çoğunluğu genç korumacılar tarafından oluşan bir Kurucu Yönetim Kurulu seçildi. Yönetim Kurulu'nda Zeynep Ahunbay, Barış Altan (Genel Sekreter), Burçin Altınsay (Bşk. Yrd.), Asu Aksoy (Bşk.Yrd.), Feyza Cansever (Bşk. Yrd.), İclal Dinçer, Güzin Konuk, Orhan Silier (Bşk.) ve Nuran Zeren Gülersoy asıl üye, Derya Nüket Özer, Ahmet Yaraş, Arzu Kocabaş, Ege Uluca Tümer, Gökçe Ürk, Pınar Akgün ve Gizem Gürsoy yedek üye olarak görev yapmaya başladılar. Türkiye'nin en önde gelen korumacılarından büyük bir bölümü Onursal Üyeler olarak çalışmaları desteklemeye başladılar. 2009'dan beri Europa Nostra'ya üye olan Mimarlar Odası Genel Merkezi dışında, koruma alanındaki iki önemli oda üyelik için başvuruda bulundu, üçüncüsü ise bu süreci başlattı.

Europa Nostra –Türkiye Derneği bu yazıya eşlik eden tüzük maddelerinde belirtildiği gibi hayli geniş bir yelpazede çalışma yapmayı planlıyor. Bu amaçlara adım adım ulaşılması ve birincil hedef olarak Türkiye'deki koruma kuruluşları ve korumacılar ile Avrupa'daki benzerleri arasında artan yoğunlukta ve derinlikte bir iletişim sağlanması, Türkiye'de bir kültürel miras koruma hareketi oluşturulmasına önemli katkılar sağlayabilecektir.

Kısaca, sivil toplum etiğini benimsemiş, kamu yararını öne alan korumacıların aktif katılımıyla,

- Türkiye'de kültürel miras alanının çeşitli kesimlerini oluşturan restorasyon, kentsel koruma, arkeoloji, antropoloji, etimoloji, folklor, tarih, kültür sosyolojisi, müzecilik, sahil şeritlerinin ve doğal-kültürel peyzajın korunması ... gibi alanların ortak bir kavrayış çerçevesinde değerlendirilmesi,
- kültür politikalarının koruma doğrultusunda etkilenmesi,
- koruma standartlarının yükseltilmesi,
- kültürel miras alanında Avrupa'daki entelektüel ve mesleki birikimlerin ülkemize aktarılması,
- Türkiye'deki başarı ve sorunların Avrupa'daki meslek ve ilgi çevreleriyle paylaşılması,
- Avrupa'nın öteki ülkeleriyle daha çok sayıda ve daha büyük çaplı ortaklıklar kurulması,
- ülkemizde her kuşaktan yurttaşlara kültürel miras alanında daha geniş ve sistemli eğitim olanakları sağlanması,
- basın-yayın araçlarında kültürel miras farkındalığının yükseltilmesi,

- korumaya ayrılan fonların artırılması ve bu kapsamda milli piyango gelirlerinin kültürel mirasın korunmasına yönelik seçme projelere kanalize edilmesi,
- Millet Meclisi'nden başlayarak her düzeydeki yönetim organlarında çeşitli partilere mensup üyelerden oluşan koruma lobilerinin oluşturulması,
- Türkiye'den daha çok kuruluş, kişi ve projenin Avrupa Kültürel Miras Ödülleri'ne aday gösterilmesi,
- Türkiye'de ve Avrupa'da tehdit altındaki kültürel mirası koruyacak kampanyaların güçlendirilmesi ...

gibi konularda, Europa Nostra-Türkiye'nin çalışmaları ile, varolana göre farkedilebilir bir ilerleme sağlanmasını umuluyor.

Aralık 2010'da yapılması beklenen ilk Genel Kurul'a kadar uzun süreli ve uyumlu bir yaklaşımla, aktif bir sivil toplum çalışması yürütecek, korumaya gönül vermiş mimarların, geçmiş ve gelecekle olan kültürel bağlarını daha kıymetbilir, daha eşitlikçi ve çoğulcu bir anlayışla kuran bir Avrupa ve Türkiye'nin oluşmasına hizmet etmek üzere, aramıza katılmasını bekliyoruz.

Çerçeve Yazı:

EUROPA NOSTRA –TÜRKİYE: AMAÇ, İŞLEV VE HEDEFLER

Dernek, Türkiye'de kültürel miras alanındaki faaliyetlerin etkinleştirilip geliştirilmesini sağlamayı ve Avrupa'da ve Türkiye'de bu konuda çalışmalar yapan kişi, kurum ve kuruluşlar ile birlikte ortak çalışmalar, projeler yürütmeyi amaçlar.

Dernek, doğrudan ve üye kuruluşların çalışmaları yoluyla:

- Türkiye'de kültürel miras alanının çeşitli kesimlerinin ortak ve UNESCO, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği tanımlarına uygun bir kültürel miras kavramı çerçevesinde bütünleşmesi,
- Türkiye'de bu alanlarda çalışan kişi, kurum ve kuruluşlar arasında daha güçlü bir iletişimin sağlanması,
- kültür politikalarının koruma doğrultusunda etkilenmesi, koruma standartlarının yükseltilmesi,
- kültürel miras alanında Avrupa'daki entelektüel ve mesleki birikimlerin ülkemize aktarılması,
- Türkiye'deki başarı ve sorunların Avrupa'daki meslek ve ilgi çevreleriyle paylaşılması,
- Avrupa'nın öteki ülkeleriyle daha çok sayıda ve daha büyük çaplı ortaklıklar kurulması,
- ülkemizde her kuşaktan yurttaşlara kültürel miras alanında daha geniş ve sistemli eğitim olanaklarının sağlanması,
- basın-yayın araçlarında kültürel miras farkındalığının yükseltilmesi...

alanlarında bir sivil toplum kuruluşu olarak çalışır.

Dernek bu amaçla, doğrudan ya da üye kuruluşları aracılığıyla:

(1) Avrupa'da ve Türkiye'de önde gelen kültürel miras kurum, kuruluşları ve uzmanları üzerine bilgi bankaları oluşturmak ve bunları kullanıma açmak,

- (2) Avrupa’da kültürel miras politikaları, standartları, eğitimi, lobileri ve farkındalık yaratma yöntemleri üzerine araştırmalar yapmak ve bu araştırma ve tartışma sonuçlarını kamuoyu ile paylaşmak,
- (3) bu amaç için gerekli bilgi, belge ve yayınları temin etmek, bir bilgi-belge merkezi oluşturmak, çalışmalarını duyurmak için dergi, broşür, kitap gibi yayınlar ile bültenler çıkarmak, internet siteleri kurmak, var olan sosyal paylaşım ağlarında bilgilendirme bölümleri açmak, ,
- (4) kültürel miras farkındalığını artırmak için yaz okulu, kurs, seminer, konferans ve panel gibi eğitim çalışmaları düzenlemek, sanatsal çalışmalar örgütlemek, belgesel filmler, DVD’ler, sayısal oyunlar, tanıtım malzemeleri üretmek, var olan ürünlerin yaygınlaştırılmasına ve tanınmasına yardımcı olmak, Türkiye dışında üretilmiş bu doğrultudaki malzemenin çevrilip Türkiye kamuoyuna ulaşmasını sağlamak,
- (5) her yaştan ve çeşitli mesleklerden gruplar için kültürel miras gezileri, toplantılar, konserler, sergiler, yarışmalar... vb. düzenlemek veya üyelerinin bu tür etkinliklerden yararlanmalarını sağlamak,
- (6) kültürel miras alanındaki üstün başarıları özendirici çalışmalar yapmak, Türkiye’den üstün nitelikli projelerin Avrupa ödülleri için aday gösterilmesine yardımcı olmak, yeni ödüller, teşvik ve destek burslarının konulmasını sağlamak,
- (7) tehdit altında olan kültür varlıkları, yerleşim yerleri ve alanları hakkında kamuoyunu farkındalığını artırıcı kampanyalar yürütmek,
- (8) müze, kütüphane, arşiv, enstitü, vakıf, dernek, merkez vb kültürel miras kuruluşlarının kapasitelerini geliştirmelerine yardımcı olacak hizmetler vermek, bu amaca yardımcı ürünler üretmek,
- (9) kültürel miras ile ilgili yüksek nitelik standartlar ve sürdürülebilir politikalar için çalışmalarda bulunmak,
- (10) kültürel miras eğitimi veren üniversitelerle yakın işbirliği içinde çalışmak, bu tür kurumların sayısının artmasını, buralarda kalitenin yükseltilmesini, üniversite içi eğitimle koruma uygulamaları arasındaki bağlantının artmasını sağlamak,
- (11) kültürel mirasla doğrudan ilgili işlerde görev yapan uzmanlar, koruma kurul üyeleri, bakanlık ve belediye görevlilerinin yararlanabileceği eğitim ve etkileşim ortamları yaratmak, var olanlarının kalitelerini yükseltmek,
- (12) kültürel mirasın korunması için kamu-özel sektör-sivil toplum işbirliğinin geliştirilmesine katkıda bulunmak, merkezi ve yerel yönetimin sağladığı desteğin, özel sektörün mali ve aynı yardımlarının artırılmasını, bu destekler hakkındaki bilginin toplumda yaygınlaştırılmasını sağlamak,
- (13) Avrupa ülkelerinin çoğunda olduğu ve Uluslararası Milli Piyango Birliği’nin özendirdiği gibi, Türkiye’de de Milli Piyango gelirlerinin büyük bölümünün saygın ve tarafsız jürilerin seçimleri doğrultusunda kültürel mirasın korunması projelerine aktarılması için kampanya açmak,
- (14) kültürel mirasın savunulması için Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde çeşitli partilerden milletvekillerinden kurulu “Kültürel Miras Dostu Milletvekilleri Grubunu” kurmak, yerel meclislerde, semt ve mahallelerde aynı doğrultuda grupların kurulmasını ve işlev görmesini desteklemek,
- (15) üniversite, lise ve okullarda kültürel miras kulüplerinin kurulması için örnek çalışmalar yapmak, yapılan öteki çalışmaları teşvik etmek,
- (16) basın-yayın kuruluşlarının kültürel miras duyarlılığını artırıcı yayın yapmalarını desteklemek üzere özel sayfalar / programlar hazırlamak, basın toplantıları örgütlemek,
- (17) her yılın sonunda “Türkiye Kültürel Miras Yıllık Raporu” hazırlığını tamamlayıp kamuoyu ile paylaşmak

(18) yukarıda sayılan amaçlara ulaşmak üzere, (a) Türkiye Kültürel Miras Merkezini kurmak, ayrıca ihtiyaç duyduğu gelirleri temin etmek amacıyla iktisadi, ticari ve sanayi işletmeler kurmak ve işletmek, (b) bu amaçlarla yurt içinden ve yurt dışından bağış kabul etmek, (c) Dernek faaliyetleri için ihtiyaç duyulan taşınır, taşınmaz mal satın almak, satmak, kiralamak, kiraya vermek ve taşınmazlar üzerinde aynı hak tesis etmek, (c) gerek görülmesi durumunda vakıf kurmak, federasyon kurmak veya kurulu bir federasyona katılmak, (d) yurt dışındaki benzer amaçlı dernek veya kuruluşlara üye olmak ve bu kuruluşlarla proje bazında ortak çalışmalar yapmak veya yardımlaşmak, (e) görev alanlarına giren konularda özel şirketler ve kamu kuruluşları ile ortak projeler yürütmek, (f) gerekli görülen yerlerde dernek faaliyetlerini yürütmek amacıyla temsilcilik açmak, (g) diğer sivil toplum kuruluşlarıyla ortak bir amacı gerçekleştirmek için plâformlar oluşturmak, ortak projelerde görev almak...

gibi çalışmalar yapar ya da bu doğrultudaki çalışmalarını destekler, teşvik eder.

Özet

EUROPA NOSTRA – TÜRKİYE KURULUYOR

8-12 Haziran 2010'da Europa Nostra'nın 2010 Kongresi ve bir dizi paralel etkinlik İstanbul'da büyük bir başarı ile örgütlendi (bknz. www.europanostraistanbul.org). Aslında, bu gecikmiş bir buluşmaydı. Europa Nostra'nın çok katmanlı ve çok derinlere uzanan bir kültürel mirasa sahip Türkiye'deki koruma STK'ları ile ilişkisi uzun yıllar hep çok sınırlı kalmıştı; üyelikler pek az durumda aktif bir ilişki anlamını kazanmıştı.

2010 İstanbul Kongresini düzenleyen ekip, iki yanlı ve bazı somut nedenlere dayanan bu uzaklığa artık son vermek için, daha hazırlıklar başlarken sürekliliğe ve kurumsallaşmaya özel ağırlık verdi. Kongre öncesinde başlayan ve dört Avrupa ülkesinden STK'ları kapsayan hazırlık panelleri ve Kongre çalışmaları geniş bir ilişki temeli sağladı. Europa Nostra'nın Türkiye'deki kurumsal ve bireysel üyelerinin sayısı da, bu yaklaşımla, son bir yıl içinde çok büyük ölçüde arttı.

Kongre sonrasında aralarında koruma alanının önde gelen kuruluşları ve kişiliklerinin de bulunduğu bu üyeler toplanarak Europa Nostra –Türkiye adlı, bağımsız, ancak Europa Nostra'ya paralel çalışmalar yürütecek bir dernek kurmaya giriştiler (bknz. www.europanostra-tr.org). Europa Nostra – Türkiye kültürel mirasın korunması alanında Avrupa ile Türkiye arasındaki ilişkilere büyük bir dinamizm ve geniş bir kapsam katacak görünüyor. Böyle bir etkileşim, tam da başta İstanbul'un tarihi anıt ve mahalleleri olmak üzere Türkiye'deki kültürel mirasa uluslararası ilginin yükseldiği koşullarda, her iki taraftaki örgütler ve bireyler için çok yönlü yararlar sağlamaya aday.

NOT: www.europanostra-tr.org adresini Türkçe yazıya da koyabiliriz. Bu site Eylül başında açılacak.